

■ Vaqif YUSİFLİ

Onu tanıdığım gündən sevdim, əvvəl bir aktyor kimi, sonra dost oluq. Əslən lənkəranlı idi, incəsənət institutunu bitirəndən sonra altı il Sumqayıt və Naxçıvan teatrlarında işləmişdi, 1975-ci ildən N.B.Vəzirov adına Lənkəran teatrina gəlmişdi. Bu balaca-boylu, deyib-gülən, şən çöhrəli dostum əyalət teatrına bir canlılıq, bir hərarət gətirmişdi.

Nazir Əliyev bu teatrın səhnəsində saysız-hesabsız rolları oynadı. Lənkəran teatri o illərdə əyalət teatrları arasında xüsusi çəkisi olan bir sənət ocağına çevrilmişdi. Burada Əməkdar artist Nazir Əliyevin də rolu az deyildi. Xoşbəxtlikdən mən də yolum düşəndə Lənkəran teatrında oynanılan tamaşalara baxırdım. Xüsusilə, Nazirin oynadığı rollar mənə daha xoş gəlirdi. Nazir-lə hələ dost olmamışdan öncə onu Naxçıvan teatrında Əziz Nesinin "Toros canavarı" pyesində Duman Osman rolunda görmüşdüm. Çox təbii və koloritli oynayırdı. Lənkəran teatrında isə "Prokuror" pyesində Səlimxan, "Soldat Şveykin macəraları"nda Şveyk, "Lənkəran xan-

tardı. O, Vəzirin tək-cə külüncüyünü deyil, həm də faciəsini oynayırdı. Nazir oynadığı hər hansı bir obrazın daxilinə "səfər" etməyə, onun mühitdə, cəmiyyətdə mövqeyini göstərməyə çox meyilli idi. O, hansı aktyordansa gələn və artıq sxem halına keçən traktovkalardan qaçırdı.

Biz, öncə dediyim kimi dost idik, ara-sıra məktublaşırdıq da. 1987-ci ilin 18 yanvarında mənə yazdığı 11 səhifəlik məktubundan bəzi sətirlərə göz gəzdirirəm. Yazırdı ki: "Səkkiz ildir ki, "Bir kişi vardı tamaşası" (İsa Hüseynovun) teatrımızın repertuarından düşmür. Tamaşa qaldırdığı problemlərinə görə çox müasir və aktualdır. İki il əvvəl teatrdan gedən bəzi aktyorların yerinə yeni ifaçılar tələb olundu, sanki tamaşa özünün yeni həyatına qədəm qoydu. Mədət kişi roluna görə, mən özümü xoşbəxt sanıram. Çünki onun təmsalında müasirlərimə, tamaşaçılara çox həqiqətləri dəyə bilirəm.

Neçə illik aktyorluq fəaliyyətimdə müxtəlif temperamentli rejissorlarla qarşılaşmışam. Əgər desəm ki, onların hamısı mənə bir aktyor kimi təmin edib, yəqin ki, bu cavab təbii səslənməz. Hələ incəsənət institutunda təhsil alarkən bizə dərs deyən iki ustad rejissor çoxumuz üçün ideal idi. Yəni bu sənətkarların bütün aktyor nəslinin in-

"ÖMRÜ QISA OLSA DA..."

nının vəzirini"ndə Mirzə Həbib, "Tufan" pyesində Tixon, "Ölülər"də Şeyx Nəsrullah. Və sonra: "Kəndçi qızı"nda Alışov, "Bir kişi vardı" pyesində Şəppəli, "Dağılan tifaq"da Həməzə bəy.

Əlbəttə, o illərdə (keçən əsrin 70-80-ci illərində) əyalət teatrlarında da istedadlı rejissorlar, aktyorlar vardı. Amma onların bir çoxu tezliklə Bakıya köçür, buna baxmayaraq mərkəzdə "ulduz"a çevrilə bilmirdilər. Nazir Əliyev isə Lənkəran teatrında seçilən "ulduz"lardan biri idi.

Yəqin ki, tamaşaçılar Azərbaycan televiziyasında nümayiş etdirilən "Ölülər" komediyasını seyr ediblər. Söhbət Lənkəran teatrında hazırlanan "Ölülər"dən gedir. Əməkdar incəsənət xadimi, istedadlı rejissor Baba Rzayevin quruluş verdiyi bu tamaşa çox böyük reğbətlə qarşılandı. Böyük aktyorumuz Məlik Dadaşov Akademik Teatrın səhnəsində Şeyx Nəsrullah rolunu o qədər uğurlu oynamışdı ki, düşünmək olmazdı kimsə Şeyx Nəsrullahı onun kimi oynaya bilər. Baba Rzayev tərəddüd etmədən bu rolu Nazir Əliyevə tapşırırdı. Bilirdi ki, Nazir pyesdə olan ərəb-fars mətnini mənimsəyə bilər, çünki Nazir uşaqlıqdan "Quran" oxuyan kişilərin dizinin dibində oturmuşdu, o sözlərin çoxunu əzbərləmişdi. Bu, məsələnin bir tərəfi. Şeyx Nəsrullahı oynamaq həm də aktyordan böyük məharət tələb edirdi. Mirzə Cəlilin dini fanatizmin qurbanlarını min hiylə ilə ələ alan və sonda da çox məharətlə aradan sivişib çıxan bu mənfi tipi oynamaq hər aktyorun işi deyildi. Amma Məlik Dadaşovdan sonra Nazir Əliyev də öz bacarığı, məharətli oyunu sayəsində Şeyx Nəsrullahı yenidən "diriltirdi".

Nazir Əliyev "Lənkəran xanının vəzirini"ndə Mirzə Həbib xan -vəzirini də çox əla oynayırdı. Əgər o zaman bu rolun müsabiqəsi keçirilsəydi, heç şübhəsiz, Nazir birinci yeri tu-

kişafında xidmətləri tək-cə pedoqoji fəaliyyətləri ilə məhdudlaşmır, onların məhz bir rejissor kimi təkrar olunmaz üslublarında üzə çıxırdı. Rza Təhmasib (mən onun kursundaydım) diqqəti əsasən aktyor oyununu üzərinə yönəldirdi, onun fikrincə, hər bir aktyor ŞƏXSİYYƏT olmalıydı.

Nəsir Sadıqzadə isə daha çox rejissor-pedaqoqdu idi. O, aktyoru tərbiyə etməyə çalışırdı. Yəni aktyorun bütün imkan və bacarığını bir məqsəd uğrunda səfərbərliyə alırdı...

...Aktyora gəldikdə isə, bizim şəraitdə aktyor ən azı ildə 1-2 tamaşada qüvvəsindən tam istifadə etməlidir. "Bizim şəraitdə" dedikdə kiçik şəhərin aktyorunun ikinci ələ bir yeri yoxdur ki, öz yaradıcılıq odunu söndürə bilsin. Bizim tanınmış aktyorlar deyirlər: "Üç ildə bir dəfə teatrdə yaxşı bir rol oynamaq bəsdir". Bəs bu kiçik şəhərin aktyorları üç ildən bir yeni bir rol oynamaq səadətindən məhrumdursa, nə etməlidir? ...".

Bu məktubdan da görünür ki, Nazir Əliyev tək-cə aktyor deyildi,

həm də əsl TEATR ADAMI idi.

1988-cı ildə Nazir Əliyev ailəsi ilə birgə Bakıya köçdü. "Ulduz" olmağamı gəlirdi? Yox, məqsədi bu deyildi. İstəyirdi ki, Bakı teatrlarının birində işə düzəlsin, həm də onu filmlərdə kiçik rollara dəvət edərdilər. Belə də oldu. Nazir Akademik teatrın truppasına qəbul olundu, bir neçə tamaşada müxtəlif dərəcəli rolları oynadı, ondan artıq filmə çəkildi və heç də pis təsir bağışlamadı. Onunla Bakıda tez-tez görüşürdük, çayxanada oturub ötən günləri yad edir, sənət söhbətləri edirdik.

95-ci ilin payızında eşdirdim ki, Nazir Dubaya gedib, hardasa işləyir. Yaman xəbrimə dəydi bu xəbər.

97-ci ildə isə ölüm xəbəri gəldi, vidalaşmadan 51 yaşında bizi tərk etdi...

"Dünyaya gəlmək getmək üçündür, bu nə qəmdir?" (S.Ə. Şirvani).

Amma gerek getməyəydi..., bizi tərk etməyəydi...

Çox təəssüf... Teatr aləmində NAZİRİN yeri boş qaldı...

Teatr sənətkərlərimiz Gənclərin II Beynəlxalq Teatr Forumunda iştirak edir

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı Minskə qastrol səfərinə yollanıb. Teatrın mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, kollektiv Belarusda keçirilən Gənclərin II Beynəlxalq Teatr Forumunda "İlahi oyun" tamaşası ilə iştirak edəcək.

Səfər Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi, Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təşkilatçılığı ilə baş tutub. Beynəlxalq tədbir MDB və Baltikyanı ölkələri, Gürcüstanı əhatə edir və "İlahi oyun" tamaşası ilə açılacaq.

"Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının "Dirse xan oğlu Buğac" boyu əsasında hazırlanmış birhissəli etnomüziklin quruluşçu rejissoru Mikayıl Mikayılov, quruluşçu rəssamı Mustafa Mustafayevdir. Səhnə əsərinin musiqi tərtibatı Vidadi Həsənov və Mikayıl Mikayılova, rəqslərin quruluşu Pərviz Məmmədrzayev və Nigar Güləhmədovaya məxsusdur.

Tamaşada əməkdar artistlər Vidadi Həsənov, Pərviz Məmmədrzayev, aktyorlar Nigar Güləhmədova və Novruz Novruzlu çıxış edirlər. "İlahi oyun" tamaşası Belarusun Yanka Kupala adına Milli Akademik Teatrında oynanılacaq.

Qeyd edək ki, Gənclərin II Beynəlxalq Teatr Forumu Beynəlxalq Çexov Teatr Festivalı çərçivəsində gənc rejissorların işlərinə baxış məqsədi ilə təşkil olunub. Teatr Forumunda həmçinin, gənc teatrşünaslar Elçin Cəfərov və Könül Əliyeva da iştirak edirlər.